survey was conducted in 0.78 ha, 25 1 m deep boreholes were drilled, and 4 trenches and 1 test pit (32 m^2) were excavated (Fig. 1). All of the excavated archaeological layer was wet sieved using 4 mm mesh. The undisturbed archaeological layer was roughly 20 cm thick and at the sunken features, up to 70 cm thick. 21 sunken features were recorded. Although the majority were probably of natural origin, some were prehistoric fire sites, postholes, and building remains. A 3 m diameter sunken building with a sunken hearth (feature 9) was radiocarbon dated to the Late Mesolithic, i.e. circa 6000 cal bc (Fig. 2). A total of 595 flint flakes and artefacts (666 g), 148 sherds of hand built pottery (482 g), and 59 small fragments of animal bone (14 g) were discovered. The finds date to the Late Mesolithic, Neolithic (Corded Ware culture), Bronze Age (Figs. 3–4), and 18th century. Around 400 l of soil from the undisturbed archaeological layer and sunken structures was floated and the burnt plant remains given to specialists.

Tomas Rimkus

Žvalgymai Ančios ir Šešuvies upių pakrantėse

2016 m. birželio–lapkričio mėnesiais vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Ančios ir Šešuvies upių pakrantėse, Tauragės rajono ribose. Tyrimų tikslas buvo rasti pirmuosius Tauragės krašto akmens amžiaus paminklus bei papildyti rajono žemėlapį naujais archeologiniais objektais. Žvalgymams pasirinktos dvi vienos vandeningiausių krašto upių – Ančia ir Šešuvis. Tai upės su giliai išgraužtomis vagomis, įspūdingais slėniais, kuriuose randama geležies amžiaus kapinynų ir piliakalnių. Tačiau Tauragės krašte apie konkrečias akmens amžiaus laikotarpio radimvietes iki šiol duomenų nebuvo. Muziejuose užfiksuoti šio laikotarpio eksponatai bemaž visi be aiškių metrikų. Nors krašte nėra didžiulių ežerų, tankus hidrografinis upių ir upelių tinklas leidžia manyti, kad šiose apylinkėse buvo itin patogių vietų įsikurti akmens amžiaus bendruomenėms.

Ieškant archeologinių paminklų daugiausia naudoti reljefiniai krašto žemėlapiai, kurie leido prognozuoti galimo paminklo egzistavimą tam tikroje vietoje. Per tyrimų laikotarpį vizualiai išžvalgyta apie 183 ha žemės paviršiaus ploto, iškasti du 1 m^2 šurfai ir išgręžti du 1 m ilgio gręžiniai, surasti 29 radiniai. Abiejų upių pakrantėse iš viso surastos šešios radimvietės daugiausia su titnago ir kvarco dirbiniais. Visi radiniai aptikti žemės paviršiuje – ariamuose laukuose arba į paviršių išmestame grunte. Radimvietės užfiksuotos GPS sistema, jų tyrimai bus tęsiami ateityje.

Kalniškių radimvietė I yra apie 170 m į Š nuo Kalniškių piliakalnio, apie 200 m R kryptimi nuo Simėnų piliakalnio ir apie 2,325 km į ŠV nuo plento Tauragė–Šiauliai. Objektas yra Ančios upės kairiajame krante, ant pirmosios viršsalpinės terasos krašto. Terasos aukštis apie 1,5 m. Žvalgymų metu čia buvo ariamas laukas, vėliau pasėta žolė ir ganomi galvijai (1 pav.). Suartame lauke rasta balkšva, melsva ir bespalve patina padengtų titnagų grupė (iš viso 5 radiniai). Radinius daugiausia sudarė dirbinių fragmentai. Aptikti du skaldytinių fragmentai, vienas prastai išlikęs mikrorėžtukas, vienas peiliukas ir neapskaldytas titnago žaliavos gabalas (2 pav.). Pagal technologinius dirbinių ypatumus ir patinos spalvos intensyvumą radimvietė turėtų būti datuojama finalinio paleolito pabaiga – neolito pirmąja puse.

Kalniškių radimvietė II nuo pirmosios nutolusi apie 107 m į ŠR ir apie 2,35 km į ŠV

1 pav. Kalniškių I radimvietė iš PR. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 1. Kalniškiai I find place as seen from SE.

2 pav. Kalniškių I radimvietėje rasti titnago dirbiniai: mikrorėžtukas (1); peilis (2); vienagaliai skaldytiniai (3, 4). T. Rimkaus nuotr.

Fig. 2. Findings from Kalniškiai I find place: microburin (1); knive (2); one platform cores (3, 4).

nuo plento Tauragė–Šiauliai. Vieta taip pat yra ant pirmosios Ančios upės viršsalpinės terasos, kairiajame upės krante. Terasoje išryškėja kalvelė, kuri driekiasi į kaimo kelią, dirbtinai apsodintų eglučių teritoriją ir į terasos iškyšulį. Kalvelės ariamoje dalyje ir kelio ruože surastos dvi skirtingų spalvų patinomis padengtos titnago nuoskalos. Viena jų smailėjančios formos. Jos briaunose ir smaigalyje matomas utilizacinis retušas, kuris, matyt, susiformavo nuo gręžimo. Šis radinys įvardytas kaip perforatorius. Kitas radinys – bespalve patina padengta nuoskala be utilizacinių požymių. Tikslesniam objekto datavimui šių duomenų nepakako.

Kalniškių kaimo aplinkoje, Ančios terasos iškyšulyje šalia dirbtinai pasodintų eglučių, apie 122 m į ŠR nuo Kalniškių II radimvietės atlikti du 1 m ilgio gręžiniai. Abiejuose gręžiniuose fiksuoti panašūs sluoksniai: 0–30 cm mėginys buvo išbyrėjęs, 30–70 cm fiksuotas birus priemolis, 70–100 cm kietas rausvas molis. Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio šioje vietoje neaptikta.

Karklotės radimvietė yra Karklotės kaimo aplinkoje, Šešuvies upės dešiniajame krante, prie Šešuvies ir Upynos upių santakos. Radimvietė nutolusi apie 200 m į Š nuo minėtų upių santakos, apie 660 į P nuo žvyrkelio Lybiškiai–Batakiai ir apie 3,09 m į R nuo plento Lybiškiai–Jurbarkas. Vieta įkurta Šešuvies upės pirmojoje viršsalpinėje terasoje, kurios aukštis yra apie 5,5 m. Žvalgymų metu čia buvo tuščias laukas, derlius jau buvo nuimtas. Paviršiuje surasti 3 titnago radiniai: dvi rusvos spalvos nuoskalos ir vienas tamsiai pilkos spalvos titnago rieduliukas su nežymiais apskaldymo požymiais. Šiuo metu turimi radiniai ir jų charakteristika neleidžia tiksliau datuoti radimvietės.

Simėnų apylinkėse, prie Ančios, Gulbino ir Pelos upelių santakos, antrojoje viršsalpinėje terasoje iškasti du 1 m^2 dydžio šurfai. Jie iškasti miškingoje teritorijoje, dirbtinai pasodintų spygliuočių miške su negausiu lapuočių pomiškiu. Abiejų šurfų stratigrafija bemaž identiška: 0–20 cm miškožemis, 20–40 cm fiksuotas tamsiai pilkas sluoksnis (armuo), 40–50 cm gylyje fiksuotas gelsvas stambiagrūdis smėlis, 50–60 cm gylyje pasiektas balkšvas smulkios frakcijos smėlis – įžemis. Šurfuose radinių neaptikta. Šurfe 1 įžemyje rasti trys skirtingo dydžio rieduliai, kurių kilmė neaiški. Jie palikti ateities tyrimams.

Simėnų piliakalnio aplinkoje, apie 80 m į V pusę nuo jo, pirmosios Ančios upės viršsal-

pinės terasos papėdėje, paviršiuje rastas akmuo šlifuotu paviršiumi. Ko gero, šis radinys turėtų būti siejamas su piliakalnio egzistavimo laikotarpiu (3 pav.).

Vėluikių radimvietė I surasta žvalgant dešinįjį Ančios upės krantą Vėluikių kaimo aplinkoje. Ši vieta yra antrojoje minėtos upės terasoje, maždaug 15–18 m nuo jos kranto, apie 370 m į V nuo plento Tauragė–Šiauliai. Tai ūkinės paskirties laukas. Žvalgymų metu čia buvo pasėti žiemkenčiai (4 pav.). Šioje vietoje aptikta 12 radinių. Didžiąją jų dalį sudaro titnago nuoskalos. 5 radiniai identifikuoti kaip dirbiniai. Surastas vienas titnaginis rėžtukas suformuotomis dviem darbinėmis dalimis, ir du titnaginių vienagalių skaldytinių fragmentai. Šiame objekte rasti du dirbiniai, pagaminti iš kvarco, – vienagalis skaldytinis ir gremžtuko fragmentas (5 pav.). Atsižvelgiant į dirbinių technologinius ypatumus, paminklo preliminarus datavimas turėtų siekti mezolito antrąją pusę.

Vėluikių radimvietė II yra to paties kaimo aplinkoje, Ančios upės dešiniajame krante, antrosios terasos pakraštyje. Radimvietė nutolusi apie 110 m į R nuo Vėluikių radimvietės I ir apie 475 m į V nuo plento Tauragė–Šiauliai. Čia esama ir Vėluikių plokštinio kapinyno, kuris nuo šios radimvietės nutolęs apie 67 m R kryptimi. Žvalgymų metu ši teritorija buvo ruošiama žemės ūkio darbams. Šioje terasos dalyje kraštovaizdyje išryškėja atskira maždaug 20x15 m dydžio kalvelė, kurios aplinkoje surasti 5 radiniai. Tipologiškai išsiskiria titnaginis galinis

3 pav. Akmuo šlifuotu paviršiumi iš Simėnų apylinkių. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 3. Polished stone from Simėnai environs.

4 pav. Vėluikių radimvietės I ir II iš Š. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 4. Vėluikiai find places I and II as seen from N.

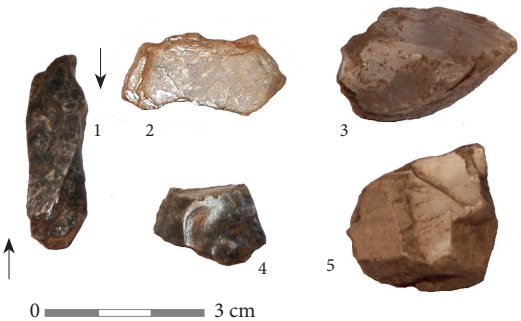

5 pav. Vėluikių radimvietės I dirbiniai: dviašmenis rėžtukas (1); kvarco gremžtukas (2); kvarco skaldytinis (3); titnaginiai skaldytiniai (4, 5). T. Rimkaus nuotr.

Fig. 5. Finds of Vėluikiai site I: double burin (1); quarz scraper (2); quarz core (3); flint cores (4, 5).

6 pav. Vėluikių radimvietės II dirbiniai: galinis gremžtukas (1) ir muštukas (2). T. Rimkaus nuotr.

Fig. 6. Findings of Vėluikiai site II: end scraper (1) and stone hammer (2).

gremžtukas, pagamintas iš nuoskalos. Taip pat aptiktas akmeninis muštukas, kurio abiejuose galuose galima įžvelgti nusidėvėjimo požymių, matyt, likusių nuo titnago skaldymo (6 pav.). Visi kiti radiniai yra titnago skaldymo atliekos – nuoskalos. Detalesniam paminklo datavimui šiuo metu trūksta duomenų.

7 pav. Užkertenių radimvietė iš PV. Ž. Montvydo nuotr.

Fig. 7. Užkerteniai find place as seen from SW.

Užkertenių radimvietė yra Užkertenių kaimo aplinkoje, prie Ančios ir Šešuvies upių santakos, Batakių apylinkėse. Radimvietė apie 390 m nutolusi į Š nuo minėtų upių santakos, apie 1,2 km į PV nuo žvyrkelio Lybiškiai–Batakiai, ir apie 1,53 km į PR nuo Eidintų kaimo. Vietą iš trijų pusių supa upės: iš V – Ančia, iš R – Šešuvis ir iš Š – melioruotas bevardis upelis (7 pav.). Tai atskira apie 3,5 m aukščio, apie

0,36 ha dydžio kalvelė, kuri praeityje galėjo būti sala minėtų upių salpoje. Žvalgymų metu čia buvo šienaujama pieva. Gyvūnų į paviršių išmestame grunte rastas vienas radinys – skeltės vidurinė dalis. Ji atskelta nuo vienagalio skaldytinio, proksimalinis ir distalinis galai nulaužti. Abiejuose skeltės kraštuose pastebimi utilizaciniai pėdsakai (8 pav.). Matyt, tai buvusio peilio dalis. Pagal šį radinį radimvietę šiuo metu preliminariai galima datuoti mezolitu – neolito pirmąja puse.

2016 m. archeologiniai tyrinėjimai Ančios ir Šešuvies upių pakrantėse suteikė pirmų detalesnių žinių apie Tauragės kraštą akmens amžiuje. Nors lyginant su iššvalgytu plotu, akmens amžiaus paminklų neaptikta daug, tačiau tai suteikia perspektyvą ateityje tęsti pradėtus darbus ir kitų krašto upių ruožuose.

Archaeological surveys of Ančia and Šešuvis riversides

In 2016 during June – November archaeological surveys of Ančia and Šešuvis (Tauragė district) riversides were conducted. So far data about Stone Age sites in Tauragė vicinity was absent. The main goal of the surveys was to gain first data about Stone Age sites, and to supplement archaeological map of Tauragė region. Six newly discovered Stone Age sites were found.

8 pav. Užkertenių radimvietėje aptikta vidurinė skeltės dalis. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 8. Middle part of the blade found in Užkerteniai.

Kalniškiai site I is situated on the first above floodplain Ančia river terrace (Fig. 1). Five finds were found in total: two fragments of cores, one badly preserved microburin, one knive, and massive natural flint nodule (Fig. 2).

Kalniškiai site II is situated on the same first floodplain terrace of Ančia river. Here, on the separate hill, two flint flakes were found.

Karklotė site is on the right side of Šešuvis river, on the first above floodplain terrace, about 200 m to N direction from Šešuvis and Upyna confluence. In this place only three minor flint flakes were obtained in the plowed land.

Stone with polish traces was obtained near Simėnai hill–fort, at the foot of first above floodplain terrace of Ančia river (Fig. 3).

Vėluikiai site I is situated on the second terrace of Ančia river, about 15–18 m from the edge of terrace. Site is distant about 370 m to W direction from road Tauragė – Šiauliai (Fig. 4). 12 finds were found in total. Two fragments of flint cores, and one flint double burin were obtained. Two finds of quarz were also found – one core and one fragment of scraper (Fig. 5).

Vėluikiai site II is situated about 110 m to E from Vėluikiai site I, and about 67 m to E from Vėluikiai Iron Age burial ground. This place is also situated on the second terrace of Ančia river. Here a small hill shows and in it environs 5 finds in total were obtained. Typologically differs only flint scraper and stone hammer (Fig. 6). The rest of the finds are flint flakes.

Užkerteniai site is about 390 m to N direction from Ančia and Šešuvis confluence (Fig. 7). This place is surrounded by Ančia, Šešuvis and nameless river. It is possible that in prehistoric times site could have been settled on the small island. Only one flint find was discovered – truncated blade (Fig. 8).